

Amsterdam in 1300

VOOR EEN VIDEOCLIP OVER AMSTERDAM IN DE TIJD VAN VONDEL

Dit is de 16e eeuwse kaart waarop Vondel in de 17e eeuw zijn "Amsterdam in het jaar 1300" baseerde. Het is een houtsnede die Cornelis Anthonisz. in 1544 maakte naar een olieverfschilderij van eigen hand uit 1538.

Let op! Het noorden (het IJ) bevindt zich aan de onderkant.

Toen deze kaart gemaakt werd woonden er zo'n 30.000 mensen in Amsterdam, de grootste stad van het land, ruim twee keer zo veel als in de andere grote steden van die tijd, respectievelijk Haarlem, Leiden en Delft. Ter vergelijking, Rotterdam en Den Haag waren toen nog dorpen met een paar duizend inwoners. Een eeuw later, ten tijde van Vondel, was het inwoneraantal van Amsterdam gegroeid tot ruim 200.000.

Op de kaart zien we hoe Amsterdam er uitzag vóór de aanleg van de grachtengordel.

De stad wordt begrensd door het IJ, het Singel in het westen en de Kloveniersburgwal / Gelderse Kade in het oosten.

Het water in het midden wordt sinds de 19e eeuw

het Damrak genoemd. Ergens in de 14e eeuw werd deze monding van de rivier de Amstel aan beide zijden aangeplempt. Op de oostoever werden gebouwen neergezet met hun rug direct aan het water. Op de westoever werd ruimte gelaten voor het laden en lossen. Deze kade werd *Op het water* genoemd.

Op de kaart zie je in het uiterste zuidwesten net binnen de muur het Klarissenklooster aan de Heiligeweg, dat een grote rol speelt in de *Gijsbrecht*. Op de Oude Zijde staat in het noorden aan het IJ de Schreierstoren, die in het stuk wordt voorgesteld als een toren van Gijsbreghts kasteel; op de Nieuwe Zijde zijn onder meer de Nieuwe Kerk en het oude Stadhuis aan het Damplein te zien. Aan de westzijde van de stad omsluiten de muren alleen de twee burgwallen; het Singel was toen nog de verdedigingsgracht buiten de muren. Overigens staat 'de Beurs, te water uitgebouwt', waarover de bode spreekt (vs. 1507), zelfs nog niet op die kaart uit 1544. Maar de toeschouwers van de *Gijsbrecht* zagen in de 17e eeuw ongetwijfeld de 'Koopmansbeurs' van Hendrick de Keyser voor zich, die pas vanaf 1608 is gebouwd.

